

PALÓCZY LÁSZLÓ

(Miskolc, 1783. október 14.–
Pest, 1861. április 27.)

A képviselőház (kor)elnöke:
1849. január 9.–1849. augusztus 11.

- 1827–1848 *Borsod vármegye országgyűlési követe*
1832–1844 *kerületi jegyző*
1848–1849, 1861 *országgyűlési képviselő*
1848. 07. 04.–1848. 07. 10. *a képviselőház korelnöke Pesten*
1849. 01. 09.–1849. 05. 08. *a Ház (kor)elnöke Debrecenben*
1849. 07. 02. *a Ház (kor)elnöke Pesten*
1849. 07. 13.–1849. 07. 28. *a Ház (kor)elnöke Szegeden*
1849. 08. 11. *a Ház (kor)elnöke Aradon*
1861. 04. 06.–1861. 04. 19. *a képviselőház korelnöke*

1783. október 19-én született Miskolcon régi, Ung megyei, jómódú köznevesi családból, amely a XVIII. században települt Borsod vármegyébe. A református család a palóczi előnevet kapta. Apja Palóczy Ferenc, református lelkész, anyja Kiss Zsófia. 25 évesen, 1808. január 18-án kötött házasságot Vizsolyi Judittal. Három gyermekük született: Judit, Magdolna és Tamás. Utóbbi megyei tisztviselő lett.

Tanulmányait 1793 és 1800 között a sárospataki református kollégiumban végezte. A latin és a német nyelvet is elsajátította. Az 1800-as évek elején verseket írt a *Magyar Kurir*, a *Tavaszi Virágok* és a *Segítő* című lapokba.

1806-ban lépett hivatali pályára mint Borsod vármegye alügyésze, majd a ranglétrán évtizedeken át végighaladva 1810-től aljegyző, 1815-től főjegyző, 1839-től másodalispán és 1844-től első alispán.

Az 1830-as és 1840-es években több megye táblabírónak választotta (1837-ben Bars, Somogy, Szatmár, Tolna, Vas megye, 1838-ban Komárom megye, 1840-ben Csongrád és Veszprém megye, 1841-ben Arad megye). Az ítélőtábla elnöke is volt, és betöltötte a miskolci református líceum főgondnoki, valamint a városi református gyülekezet vezetői tisztét is.

1827-től 1861-ig az országgyűlések követeként, illetve képviselőként a közélet egyik jelentős szereplője. 1827-ben Vay Ábrahám távozása után lett Borsod vármegye követe, majd az 1830. évi országgyűlésen a liberális ellenzék jeles személyiségeként vett részt. Az 1832–1836. évi országgyűlés idején kerületi jegyzőként ő az első, aki az addig latin nyelven szerkesztett országgyűlési naplót magyar nyelven írta, ezért megyéje az országgyűlés utolsó évében (1836. június 20-án) aranytollal jutalmazta. A történelemben, a jogszabályokban és a bibliában való nagy jártassága, erős tájékozottsága révén a protestánsok szabad vallásgyakorlásáért folyó küzdelem élharcosa lett. 1834-ben részt vett az országgyűlési ifjak (jurátusok) kaszinójának megalapításában. A kerületi üléseken számos indítványt tett, többek között az Országház és a Nemzeti Színház építésére (előbbit a rendek elvetették, a színházra 1836. január 30-án 400 000 forintot ajánlottak).

Az 1839–1840. és az 1843–1844. évi pozsonyi országgyűléseken ugyancsak Borsod vármegye ellenzéki követeként és kerületi jegyzőként heves harcot folytatott a magyar nyelvért és az alkotmányért, majd az 1847–1848. évi országgyűlésen – szintén Borsod megyei követként – a vallásszabadságért. Az országgyűlések és a különböző közéleti rendezvények, ünnepek egyik legismertebb és legkedveltebb szónoka volt.

Az 1848-as forradalmi eseményeket kezdetben Miskolcon, visszahúzódva élte át, majd a júniusi választásokon és képviselőként egyre inkább aktívvá

vált. 1848. június 19-én Miskolc II. kerülete választotta meg az 1848–1849-es első népképviselői országgyűlés tagjává. Július 4-től 10-ig a képviselőház korelnökeként ő nyitotta meg a Ház ülését, és vezette le a tisztségek megválasztását. A képviselőház küldöttségének a nádornál tett július 5-i tisztelegő látogatásakor Palóczy az ünnepi szónok.

A Ház igen aktív radikális tagjaként július 22-től december végéig egyetlen ülésről és név szerinti szavazásról sem hiányzott. Az üléseken számos indítványt tett. Több bizottság (pl. a trónbeszéd megválaszolására kiküldött bizottság, a horvát ügyek kiegyenlítése érdekében alakult bizottmány stb.) munkájában tagként vett részt, de július 6-án a képviselők II. igazolási osztályának ideiglenes elnökévé is megválasztották, majd 1848. július 19-től ő a kérvényi bizottság elnöke. Szeptember 4-én a 100 tagú küldöttséggel Bécsbe utazott, október 10-én pedig a Récsey-ügy egyik biztosa lett.

A kormányt és a parlamentet Debrecenbe is követte. Pázmándy Dénes elnök és az egyik alelnök, Pálffy János lemondása, továbbá a másik alelnök távolléte miatt korelnökként 1849. január 9-től egy hónapig ő elnökölt a képviselőházi üléseken, később a visszatérő Almásy Pál alelnök. Almásy többszöri elutazása idején (1849. március utolsó harmadában, április 27-től két héten át) ténylegesen ő a házelnök. Szoros kapcsolata volt Kossuthal, s a képviselőház valamennyi zárt ülésén jelen volt. 1849. május 5-től a kegyelmi szék közbírájává nevezték ki.

1849. július 2-től a lemondott Almásy Pál helyett – a szabadságharc mellett a világosi bukásig kitartva – végig ő elnökölt a további üléseken, Pesten, Szegeden és Aradon is, és irányította a Ház költözését az említett településekre. Az országgyűlés utolsó, aradi ülését 1849. augusztus 11-ére hívta össze, s ekkor bejelentette Kossuth lemondását, a szabadságharc tragikus bukását.

A fegyverletétel után felségsértéssel vádolva elfogatóparancsot adtak ki ellene, majd az Újépületbe zárták. A császári hadbíróság 1850. július 5-én kötélt általi halálra és teljes vagyonelkobzásra ítélte, később az uralkodótól kegyelemben részesült. Börtönbüntetése után visszatért Miskolcra, ahol irodalommal foglalkozott, és a református egyház segédgondnoka lett.

1860-ban újra szerepet vállalt a közéletben. December 3-án ő nyitotta meg Borsod megye újjáalakuló közgyűlését, de a felajánlott első alispáni, később törvényszékelnöki funkciót udvariasan elhárította. A miskolci városrendezési bizottmány elnöki és a városi tisztújító bizottmány elnöki tisztét viszont nemsokára elfogadta.

1861-ben ismét Miskolc II. kerülete küldte a pesti országgyűlés képviselőházába. Itt is ő látta el a korelnöki tisztet, 1861. április 6-tól 19-ig. Az ülésen

lett rosszul, és néhány nap múlva, 1861. április 27-én Pesten meg is halt a 78 éves, idős politikus. A képviselőház jegyzőkönyvben örökítve meg emlékét, három napra felfüggesztette üléseit, és hathetes gyászt rendelt el. A Nemzeti Múzeum előcsarnokában ezek részvételével búcsúztatták. A temetésen Ghyczy Kálmán házelnök mondta a búcsúbeszédet, majd Miskolcra szállítva az avasi templom kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Jónás Károly

FŐBB MŰVEI

- A helységek bírái számadása elkészítésének módja. Miskolc, 1816.
 Borsod vármegye közteherviselése. Kassa, 1833.
 Jelentése az 1832–1834. országgyűlésről. Miskolc, 1834.
 Követi tódósítás. Miskolc, 1836.
 A szőlásszabadságról. Beszéd, 1839., A szerzetes rendek be nem vételéről. Beszéd, 1840.,
 A sérelmek és kívánatokról. Beszéd, 1844. In: Toldy István: A magyar politikai szónoklat kézikönyve. 1. köt. Pest, 1866. 78–81., 81–85., 85–90.
 Fazekas Csaba: Az első népképviselési országgyűlés történetéből. Palóczy László beszédei és képviselői indítványai. 1848. július-december. In: Tanulmányok és források az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc történetéhez. Miskolc, 1998. 81–204.
 Palóczy László beszédei és írásai, 1848–1849. Sajtó alá rend., bev. és jegyz. Fazekas Csaba. Miskolc, 1998.

IRODALOM

- Vasárnapi Ujság, 1860. október 28. 44. sz. 529–530. (arcképpel), 1861. május 5. 18. sz. 211–212., 1869. augusztus 15. 33. sz. 155.
 Fővárosi Lapok, 1869. augusztus 12. 183. sz. 730–731.
 Takáts Sándor: Emlékezés Palóczy Lászlóra. = Budapesti Szemle, 1933. 228. köt. 662. sz. 15–37.
 Kerekes Lajos: Palóczy László élete és munkássága. = Borsodi Szemle, 1962. 3. sz.
 Ruszoly József: Három borsodi örökhatyó: Palóczy László, Szemere Bertalan, Zsedényi Béla. Tanulmányok és dokumentumok. Szerk.: Péter László, Viga Gyula. Miskolc, 1992.